

ЭЛЕКТОРОШОКОВОЕ УСТРОЙСТВО — ОДНО ИЗ СПЕЦСРЕДСТВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЛИЧНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПОЛЬСКОГО ПОЛИЦЕЙСКОГО ELECTRIC STUN — AS ONE OF THE COERCIVE MEASURES TO ENSURE THE SECURITY OF THE POLISH POLICE OFFICER

Сегодня полицейский, несущий службу, все чаще подвергается как проявлению агрессии, так и результатам агрессивных действий. Оказывается, что именно агрессивное поведение правонарушителей является часто встречаемой опасностью в повседневной работе сотрудника. В связи с этим, необходимо рассмотреть вопросы, связанные с применением спецсредств, которые могут и должны обеспечить личную безопасность полицейских. 24 мая 2013 г. в Польше был введен закон об использовании спецсредств и огнестрельного оружия, который предусматривает полный список спецсредств, возможных для применения сотрудником полиции. Одним из таких спецсредств является устройство, предназначенное для лишения подвижности лица при сохранении его жизни, использующее толчок электроэнергии — электрошокер. Данное спецсредство в момент проведения действий полицейскими значительно лучше обеспечит их личную безопасность. Использование электрошокера предоставит также возможность сократить случаи применения огнестрельного оружия.

Ключевые слова: электрошокер, спецсредства, Taser, личная безопасность, лишение подвижности лица.

Current reality causes, that the police officer being on duty more and more often goes exposed to aggression or effects of an act of aggression. It became has become one of public threats at the work of the police officer. Taking it into consideration one should consider the issue associated with centres which can and should ensure safety of intervening police officers. New statute about direct coercive measures and a catalogue of coercive measures justify direct firearms which a police officer can use. An object intended to overpower a person with the electric energy is one of these things. This coercive measure direct in the case of intervention, will ensure high level of safety of the police officer. Using firearms will also allow to limit special — and at the same time most nagging — direct coercive measure.

Keywords: Police, electric stun, direct coercive measure, law, Taser, safety, overpowering of person.

podkom. mgr Marcin Nowak

*Institut
Bezpieczeństwa i
Porządku Publicznego
Wydziału
Bezpieczeństwa
Wewnętrznego
Wyższa Szkoła Policji
w Szczytnie
Polska*

лейтенант Марцин Новак

*Кафедра
по обеспечению
безопасности
и охране
общественного
порядка
Факультет
внутренней
безопасности
Высшая школа
полиции в г. Щитно*

Bezpieczeństwo to jeden z podstawowych elementów, który wpływa na prawidłowe funkcjonowanie jednostki w społeczeństwie. Problem ten dotyczy również policjantów, którzy ze względu na charakter wykonywanych zadań służbowych już z założenia uznawani są za jedną z najbardziej narażonych służb mundurowych na utratę zdrowia i życia. Zmieniający się świat, narastająca brutalizacja społeczeństwa powodują, że stawiane Policji zadania wymagają nie tylko systematycznych zmian w sposobie pełnienia służby, lecz także zobowiązują do regularnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, ćwiczenia umiejętności podejmowania działań w sytuacjach kryzysowych¹. Niewątpliwie dla bezpieczeństwa policjantów w służbie ważne pozostają również aspekty odnoszące się do predyspozycji osobowościowych, związanych z charakterem wykonywanych w służbie zadań, w tym funkcjonowanie człowieka w sytuacjach niebezpiecznych.

Koniecznością staje się więc posiadanie przez każdego policjanta odpowiedniej wiedzy oraz wykształconych umiejętności w posługiwaniu się środkami przymusu bezpośredniego w przypadku, gdy prawdopodobieństwo użycia tego środka staje się realne².

Wobec powyższego ustawodawca wyposażył 23 podmioty w tym Policję w uprawnienia nadane ustawą o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej z dnia 24 maja 2013 roku³, która reguluje uprawnienia wszystkich podmiotów w zakresie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego. W artyku 12 cytowanej ustawy⁴ ustawodawca wymienił dwadzieścia środków przymusu bezpośredniego, które policjant może użyć/wykorzystać w służbie. Nowa ustawa wprowadziła również definicje słów: użycie i wykorzystanie środka przymusu bezpośredniego. Zgodnie z nimi przez użycie środka przymusu bezpośredniego należy rozumieć zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec osoby⁵. Natomiast wykorzystanie środka przymusu bezpośredniego to zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec zwierzęcia albo zastosowanie go w celu zatrzymania,

¹ J. Fiebig, A Tyburska, *Bezpieczeństwo osobiste policjanta*, Szczytno 2004, s. 5-6.

² R. Ciborowski, *Bezpieczeństwo policjanta w aspekcie użycia służbowej broni palnej*, Szczytno 2004, s. 96.

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 628.

⁴ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. poz. 628, zmiany: poz. 1165, z 2014 r. poz. 24 i 1199).

⁵ Art. 4 pkt. 6 Ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

zablokowania lub unieruchomienia pojazdu lub pokonania przeszkody.

Jednym ze środków przymusu bezpośredniego określonym przez ustawodawcę jest przedmiot przeznaczony do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej. Środek ten również został obostrzony przepisami regulującymi jego użycie lub wykorzystanie w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań, którymi są:

— odparcie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby,

— przeciwdziałanie czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby,

— przeciwdziałanie bezpośredniemu zamachowi na ochraniane przez policjanta obszary, obiekty lub urządzenia,

— przeciwdziałania niszczeniu mienia,

— zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia,

— ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą,

— zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą,

— pokonania czynnego oporu¹.

Należy zaznaczyć, iż paralizatora elektrycznego używa się w celu krótkotrwałego obezwładnienia osoby lub wykorzystuje się w celu krótkotrwałego obezwładnienia zwierzęcia, jeżeli użycie innych środków przymusu bezpośredniego jest nie możliwe albo może okazać się nieskuteczne. Jednocześnie należy pamiętać, że używając przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania

osób za pomocą energii elektrycznej, nie celuje się w głowę.

Do uzbrojenia Polskiej Policji już w 2000 roku rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 listopada 2000 r. w sprawie uzbrojenia Policji² wprowadzony został jako jeden ze środków przymusu bezpośredniego paralizator elektryczny. Pierwszym paralizatorem elektrycznym wprowadzonym na użycie Policji zgodnie z decyzją nr 19 Komendanta Głównego Policji³ był paralizator elektryczny Taser X26.

Zdjęcie 1: Taser X26
Źródło: www.taser.com

Taser X26 to elektroniczne urządzenie obezwładniające produkowane przez firmę Taser International, wykorzystujące sprężony azot, aby wystrzelić dwie elektrody na odległość od 4,60 lub 7,60 metra. Elektrody te są połączone z urządzeniem przy pomocy zaizolowanych przewodów wysokiego napięcia. Gdy elektrody dotkną celu, Taser X26 wysyła impuls elektryczny, który poprzez przewody trafia do organizmu, pokonując nawet 5-centymetrową warstwę ubrania. Urządzenie używa energii elektrycznej, aby «zakłócić» komunikację wewnątrz ludzkiego organizmu. Taser X26 wysyła impulsy energii podobne do wysyłanych przez mózg. Człowiek, który jest celem

² Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 139, z późn. zm.

³ Decyzja nr 19 KGP z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie wprowadzenia na uzbrojenie Policji paralizatora elektrycznego Taser X26.

¹ Art. 25 ust. 1 Ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

gwałtownie traci kontrolę nad własnym ciałem i nie może wykonać żadnego skoordynowanego ruchu¹.

Zmieniający się świat to zmieniające się technologie i to również technologie związane z bezpieczeństwem «stróżów prawa». Taser X26P to następcą nieustająco popularnego modelu X26. Taser X26P łączy sprawdzone cechy swojego poprzednika z nowymi możliwościami «inteligentnej» linii urządzeń niezabijających Taser. W oparciu o najnowsze technologie i największe badania rynkowe w historii Taser International został stworzony Taser X2.

Zdjęcie 2: Taser X26P i Taser X2
Źródło: www.taser.com

Urządzenia te nacechowane są wysoką skutecznością działania wobec osób znajdujących się pod wpływem alkoholu, środków odurzających oraz o naturalnie podwyższonym progu odporności na ból. Swoją zasadę działania, urządzenia te opierają na stymulacji nerwów odpowiedzialnych za kurczenie mięśni szkieletowych osoby obezwładnianej. Jest to możliwe dzięki zastosowaniu technologii kształtowanego impulsu i wywołanie NMI (obezwładnienia neuro-mięśniowego). Są one w pełni bezpieczne dla użytkującej je osoby, jak również nie powodują trwałych obrażeń ciała ani rozstroju zdrowia u osoby obezwładnianej. Urządzenia nie zakłócają pracy, ani też nie powodują zakłócenia elektronicznych urządzeń wspomagających, stosowanych w medycynie, jak np. rozruszniki serca. Wyrzucanie sond

jest następstwem zastosowania ładunku sprężonego azotu, jak miało to miejsce w paralizatorze elektrycznym Taser X26. Różnicą jest dystansowy wariant użycia urządzeń, ponieważ Taser X2 jest urządzeniem dwustrzałowym będącym w stanie obezwładnić do dwóch osób jednocześnie, natomiast Taser X26P jest urządzeniem jednostrzałowym obezwładniającym jedną osobę².

Obecnie zakupywane i wchodzące jednocześnie w skład wyposażenia Policji urządzenia służące do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej Taser X2 i Taser X26P są wyposażone opcjonalnie w zasilanie akumulatorowe w połączeniu z kamerą (Taser Cam HD). Taser Cam HD umożliwia rejestrację ponad godzinowego materiału Video w kolorze, w rozdzielczości 1280×720 przy 30 klatkach na sekundę. Umożliwia to transmisję danych z rejestratora do urządzeń zewnętrznych np. komputera bez możliwości ingerencji użytkownika w pamięć zdarzeń urządzenia³.

Obecnie w posiadaniu polskiej Policji w poszczególnych jednostkach i komórkach organizacyjnych znajduje się 248 sprawnych paralizatorów w tym w Biurze Operacji Antyterrorystycznych KGP — 9 sztuk, Centralnym Biurze Śledczym Policji — 25 sztuk, Wyższej Szkole Policji w Szczytnie — 11 sztuk, Centrum Szkolenia Policji w Legionowie i Szkole Policji w Katowicach — po 3 sztuki, Szkole Policji w Słupsku — 4 sztuki⁴.

² Informacje techniczne Taser X2, Taser X26P. Zob. <http://www.taser.pl>.

³ Tamże.

⁴ Źródło: The Police Policies Studies Council (Rada Badań Polityki Policyjnej), http://www.theppsc.org/Staff_Views/Czarnecki/Taser.Recommendations.htm zaprezentowano podczas dorocznej konferencji IACP 2005 – Fabrice Czarnecki, MD, MA, MPH.

¹ Instrukcja Taser X26. Wersja X (PI 1.3), s. 3.

Należy zaznaczyć, iż Komenda Główna Policji w październiku 2014 roku zakupiła 305 kompletów paralizatorów elektrycznych Taser X2, które zostały rozdysponowane na poszczególne komendy wojewódzkie.

Wraz z wprowadzaniem przedmiotów

służących do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej do Policji i zwiększaniem ich ilości w poszczególnych garnizonach wzrosła liczba instruktorów urządzeń i ich użytkowników. Miało to również przełożenie na liczbę użyć/wykorzystań paralizatorów w służbie.

Tabela 1. Zestawienie informacji przekazanych przez KWP/KSP dotyczące paralizatorów elektrycznych, w tym ich użycia/wykorzystania, w okresie I – III kwartał 2014 r.²

Lp.	KWP/KSP	Liczba instruktorów (...)	Liczba użytkowników (...)	* Liczba użyć	* Liczba wykorzystania	Liczba skutkowego użycia / wykorzystania
1.	Białystok	1	235	2 / 7	0 / 1	1 przypadek
2.	Bydgoszcz	4	82	0 / 0	0 / 3	-
3.	Gdańsk	17	67	9 / 48	0 / 10	-
4.	G o r z ó w Wlkp.	22	73	4 / 1	-	-
5.	Katowice	21	125	2 / 4	-	-
6.	Kielce	5	32	5 / 0	-	-
7.	Kraków	5	95	0 / 2	-	-
8.	Lublin	2	95	0 / 0	-	-
9.	Łódź	8	67	4 / 7	0 / 4	1 przypadek
10.	Olsztyn	3	86	2 / 2	1 / 0	-
11.	Opole	3	88	1 / 0	0 / 1	-
12.	Poznań	6	90	3 / 11	-	-
13.	Radom	7	183	0 / 17	-	-
14.	Rzeszów	5	150	3 / 2	-	-
15.	Szczecin	5	61	2 / 4	-	-
16.	Warszawa	7	41	4 / 2	-	-
17.	Wrocław	11	322	3 / 1	-	-
18.	BOA KGP	2	99	0 / 0	-	-
19.	CBŚP	5	113	18 / 6	-	-
SUMA		139	2104	62 / 114	1 / 19	2 przypadki

* przy wykorzystaniu kartridża / w kontakcie bezpośrednim

Przedstawione dane wskazują, iż na chwilę obecną najwięcej przeszkolonych funkcjonariuszy policji, jako użytkowników urządzeń znajdujących się na terenie działania Komend Wojewódzkich Policji w Białymstoku, Katowicach, Radomiu, Rzeszowie, Wrocławiu i Centralnych Biurze Śledczym Policji. Jednak nie ma to znaczącego przełożenia, jeśli chodzi o wykorzystanie/użycie paralizatora. W tym przypadku zdecydowanie najwięcej użyć paralizatorów przy wykorzystaniu kartridż i w kontakcie bezpośrednim miało miejsce w garnizonie pomorskim. Ostatecznie należy wziąć pod uwagę fakt, iż w okresie trzech kwartałów 2014 roku wzrosła liczba instruktorów przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej. Do chwili obecnej zostało przeszkolonych 139 funkcjonariuszy. Pozwoliło to na przeszkolenie 2104 funkcjonariuszy w skali kraju, którzy uzyskali uprawnienia użytkownika urządzeń, co wiąże się z możliwością używania ich w służbie. Powyższe dane pozwalają stwierdzić, iż przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, zyskują coraz więcej zwolenników w formacji, jaką jest Policja. Można postawić sobie pytanie — dlaczego? Uważam, iż istotne będzie tutaj przytoczenie odpowiedzi na postawione przez Radę Badań Polityki Policyjnej pytanie: «Czemu Taser?». Otóż urządzenie, którym jest paralizator elektryczny Taser pozwala:

- redukować konieczność stosowania zabijających środków przymusu bezpośredniego,
- redukować obrażenia odniesione przez podejrzanych,

- redukować obrażenia odnoszone przez funkcjonariuszy podczas interwencji,

- redukować koszty poniesione w skutek oskarżeń o nadużycia¹.

W ankiecie przeprowadzonej przez PoliceOne w marcu 2013 roku na próbie 3191 respondentów na zadane pytanie: «z jakiej broni niezabijającej ostatnio korzystałeś?», 57% udzieliło odpowiedzi, że było to Taser, 26% wskazało na gaz pieprzowy, a 11% wymieniło pałkę typu «baton»².

O tym jakie znaczenie ma posiadanie w służbie przez policjantów paralizatorów elektrycznych obrazuje interwencja, która miała miejsce w Markach pod Warszawą w dniu 24 grudnia 2014 roku.

Mężczyzna w wieku około 40 lat wszedł do jednego ze sklepów przy ulicy Piłsudskiego w Markach. W środku zebrał się, miał w ręku nóż i stanowił realne zagrożenie dla obsługi tego sklepu. Policjanci na początku ewakuowali personel sklepu, później chcieli nawiązać kontakt z mężczyzną, ale okazało się to niemożliwe. Sprawiał on wrażenie osoby nierównoważonej. Był bardzo mocno pobudzony i nie udawało się z nim nawiązać logicznego kontaktu. Policjanci próbowali mężczyznę obezwładnić siłą. Wówczas doszło do zranienia funkcjonariusza. Mężczyzna nożem, który

¹ Źródło: The Police Policies Studies Council (Rada Badań Polityki Policyjnej), http://www.theppsc.org/Staff_Views/Czarnecki/Taser.Recommendations.htm zaprezentowano podczas dorocznej konferencji IACP 2005 – Fabrice Czarnecki, MD, MA, MPH.

² Broszura wydana przez firmę UMO Sp. z o.o. Elektryczne Urządzenia Obezwładniające TASER dane na temat użyć i zarządzania ryzykiem, 5 lipca 2013.

miał w ręce, zranił policjanta w głowę. Właśnie wtedy policjanci zdecydowali się na użycie paralizatora¹.

Przytoczony przykład użycia paralizatora wskazuje, jakże istotną rolę odgrywają te urządzenia w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa policjantom. Nie zawsze policjant ma możliwość użycia innych środków przymusu bezpośredniego w które wyposażył go ustawodawca dając mu taką możliwość.

¹ Źródło: http://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-marki-policjant-zaatakowany-nozem,nId,1580220#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=msie.

Każda interwencja jest inna. Wpływa na to zaistniała sytuacja i rozwijający się przebieg zdarzeń. Używając środka przymusu bezpośredniego wobec osoby policjant bierze na siebie odpowiedzialność za życie i zdrowie tej osoby. Jednakże funkcjonariusz musi kierować się zdrowym rozsądkiem i pamiętać również o własnym bezpieczeństwie. Dlatego też uważam, iż paralizator elektryczny, który jest środkiem przymusu bezpośredniego znacząco wpłynie na zapewnienie poczucia bezpieczeństwa policjantów podejmujących interwencję.

Стаття надійшла до друку 30 листопада 2015 р.